

GAZETA TRANSILVÂNIEI.

REDACTIUNEA ȘI ADMINISTRATIUNEA:
BRAȘOVŪ, piața mare Nr. 22.

„GAZETA“ IEȘE ÎN FIECARE ZI.

Pe ună ană 12 flor., pe șese luni 6 flor., pe trei luni 3 flor.

România și străinătate:

Pe ană 40 fr., pe șese luni 20 fr., pe trei luni 10 franci.

ANULŪ L.

SĂ PRENUMERĂ:

● la poște, la librării și pe la dd. corespondenți.

ANUNȚIURILE:

Oseriă garmondū 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare.

Scrisori nerofrancoate nu se primesou. — Manuscripte nu se retrămitū.

N° 116.

Vineri, 29 Maiu (10 Iunie).

1887.

Brașovū, 28 Maiu 1887.

Organulū nemțescū alū d-lui Tisza sĕrbătorește în numărulū sĕu de Mercuri, 8 Iunie, aniversarea de douăzeci de ani a legătorei între *poporū și corōnă*, cum ȕice elū.

Poporū! În acestū singularū gramaticalū se exprimă tōtă anomalia situațiunei de față din țerile acestea.

Ei bine, ca sĕ rĕmānemū la singularū și sĕ vorbimū de poporū, unde numai de poporē dai, ne reamintimū cā pe atunci cānd s'a sĕvĕrșitū actulū încoronārei esista și unū poporū ardelescū, poporū ce se compunea din cele patru națiunī politice egalū îndreptățite ale Transilvāniei autonome. Amū fi fostū în dreptū atunci sĕ vorbimū de unū poporū transilvanū, pentru cā toți locuitorii acestei țeri, fără deosebire de limbă și de naționalitate, se împărtășiau deopotrivă de libertatea și de drepturile constituționale după legile ce existau încă atunci.

Dĕr pōte-se vorbi ađi de unū poporū în statulū ungarū? Cine se va gândi, cānd va ceți în „Pester Lloyd“ de poporū și corōnă, la altū poporū decâtū la celū maghiarū, și totuși poporulū maghiarū, cu tōte falsificārii statistice și cu tōte opintirile de maghiarisare, n'a ajunsū sĕ formeze mai multū decâtū abia o treime din întreaga populațiune a statului!

Dĕr nu mai trebuie sĕ dovedimū multū. Insuși organulū nemțescū alū d-lui Tisza recunoșce, făcĕndū o paralelă între Italia, Germania și între statulū ungarū, cā acestū statū nu e unū statū unitarū naționalū și ajunge la următōrea concluziune: „Ungaria n'a avutū în interiorulū sĕu condițiunile de statū unitarū naționalū ca Germania și Italia, n'a avutū nici constelațiunea esteriōră ca popōrele mici din peninsula balcanicā: ea, cu tōtă starea nefavorabilă a relațiunilorū sale interiōre și cu tōtă disgrația factorilorū esteriōri, a devenitū prin sine însași în puterea dreptului sĕu și a valōrei politice a poporului sĕu ceea ce este astăđi, unū statū liberū, de sine stătătorū, europĕnū și celū mai însemnatū purtătorū alū puterii și alū însemnătății monarchiei austro-ungare.“

Prin sine însași? Uitat'a așa de curĕndū fōia nemțescă tiszaiștă din Pesta de catastrofa dela Königgrätz? Fost'a acĕsta disgrația factorilorū din afară? Nu a fostū unū factorū de cāpeteniă din afară acela, care după acĕstă catastrofă a đisū, cā punctulū de gravitațiune alū monarchiei trebuie sĕ se strāmute dela Viena la Pesta, contribuindū astfelū la punerea subredei temelii a dualismului, care avea menirea artificială d'a delătura în aparență pedecile interiōre ce se puneau în cale planurilorū fantastice ale „poporului“?

Unū statū „liberū“ este ađi statulū, ungarū, asigură „Pester Lloyd“. În ce consistă, pentru numele Domnului, acĕstă libertate? În aceea dōră cā plătimū dări de ne spetimū, pentru cā „poporulū“ sĕ pōtă trece de tare și mare? Se simtū ōre Ungurii liberi? Nu vedemū din discursurile ce le rostescū corifeii lorū — afară de Escelențele și Ilustritățile bugetivore, cu tōtă cĕta lorū de mameluți — nu vedemū în tōte părțile ce credū ei despre acĕstă libertate?

Dĕr statulū ungarū e și „de sine stătătorū“, adauge „Pester Lloyd“. Pōte fi, cānd e vorba de a sugruma naționalitățile. Dĕr este elū de sine-stătătorū și atunci cānd se tractĕză de cesțiunile economice, comerciale și industriale față cu Austria? Unde rĕmāne neatĕnarea „poporului“, cānd elū trebuie sĕ jōce după cum fi cāntă cei din Viena?

Statulū însĕ pe care „poporulū“ l'a creatū „prin sine însuși“, adauge cu cunoscuta'i îngâmfare fōia tiszaiștă, este unū „statū europeanū“ și „purtătorulū puterii monarchiei.“ Pōte fi, pentru

cā e în Europa, dĕr nu pentru cā ar posede simpatiele europene. Cānd „poporulū“ dă săbii de onōre apăsătorilorū popōrelorū creștine din Orientū; cānd mai târđiu fraternisĕză cu Sĕrbii contra Bulgarilorū, pentru cā apoi sĕ îmbrățisĕze pe acĕștia din urmă: cānd în același timpū sugrumă popōrele ce trăescū în statū împreună cu elū, cu „poporulū“, și cānd subminĕză bazele armatei comune a monarchiei, mai pōte figura ca statū europeanū și purtătorū alū puterii monarchiei?

Cānd s'a făcutū încoronarea acum douăzeci de ani, poporulū transilvanū i s'a fostū „concesū“ a lua parte la ea. Popōrele transilvane însĕ nențesele între sine, atāta s'au totū disputatū între sine asupra însemnătății acĕstui cuvĕntū, până cānd s'au pomenitā și fără țĕră și fără drepturi naționale.

Din nenorocire și ađi încă buna înțelegere între popōre nu e rastabilită și de aceea „poporulū“ mai pōte fi amăgitū cā este așa de „mare“ și de „puternicū!“

Din afară.

Camera italiană a votatū đilele acĕstea proiectulū de bugetū alū ministeriului de rĕsboiu. Prin acestū proiectū se impune bugetului o nouă sarcină de aprōpe cinci-spre-đece miliōne. Ministerulū a datū lāmuri rī asupra acĕstei noi sarcini đicĕndū cā e vorba de a se mări forțele artileriei și a cavaleriei. Necesitatea acĕstei mări de forțe a fostū contestată de cātră bărbați forțe competenți, între alții și de generalii Ricci și Moceni.

Se scie cā chiar precedentulū ministru de rĕsboiu, generalulū Ricotti, fiindū rugatū sĕ mai întărescā forțele armatei actuale, s'a opusū categoricū. Generalulū Ricotti susținea atunci cā principalulū este d'a avĕ o bună situațiā militară, pentru ca Italia, la unū momentū datū, sĕ pōtă face față evenimentelorū. Atunci camera italiană a datū dreptate aceluiași generalū; astăđi acĕeași cameră aprobă cererile noului ministru de rĕsboiu, generalulū Bertolĕ-Viale, care la tōte obiecțiunile ce i se facū rĕspunde prin același clișeu-argumentū cā: tōtă Europa se înarmĕză, decī și Italia trebuie sĕ-și întărescā forțele ei militare.

Discusiunea acĕstui bugetū a datū ocaziune mai multorū oratorī sĕ vorbĕscā despre politica exteriōră și colonială a guvernului italianū. Doi membrii ai dreptei, d-nii Chiaves și Bonghi și-au exprimatū părerea cā înarmările Italiei nu trebuie sĕ aibă nici unū caracterū ostilū pentru Franța. D. Chiaves a insistatū mai cu deosebire asupra punctului cā: ar fi forțe regretabilū ca Italia sĕ fiă chemată, prin alianțele sale, sĕ lupte împotriva unei națiunī — surore, — cāci în asemenea casū victoria cea mai mare va fi în definitiv aprōpe unū desastrū. Acesta este chiar sentimentulū generalū în Italia.

Cu acĕstă ocaziune, cum amū đisū, s'a vorbitū și de politica colonială a guvernului italianū. Generalulū Ricotti, care era ministru de rĕsboiu în momentulū desastrului dela Saati, a explicatū cā masacrulū coloniei italiene a fostū pricinuitū de imprudența generalului Génĕ, care a ocupatū acĕstū punctū interiorū neliniștindū astfelū pe Abysineni atunci cānd guvernulū italianū voia sĕ ocupe numai o cōstă. Generalulū Génĕ a lucratū pripitū, a angajatū lupta fără sĕ se fi prevĕđutū cu alimente, munițiunī și fără sĕ fi așteptatū întăriri. Colonia italiană a fostū astfelū nimicită până la celū din urmă omū. Actualulū ministru de rĕsboiu adauge, cā generalulū Saletta, trimisū se înlocuiscă pe generalulū Génĕ, arc ordinū sĕ nu întreprindă nimicū fără autorisarea guvernului.

Pressea germană se ocupă de *noulū ministerū*

francesū. Astfelū „Norddeutsche Allgemeine Zeitung“ đice, cā ministerulū Rouvier, prin întĕia victoriā ce a reportatū în Cameră, a datū, celū puținū pentru momentū, o dovadă despre vitalitatea sa, deși maioritata republicană nu este pentru dĕnsulū. — „Die Post“ se ocupă mai alesū de cāderea generalului Boulanger. La întrebarea, decā acĕstă cādere este inveselitōre sĕu intristatōre pentru Germania, rĕspunde: Celū care se nutrește cu speranța pentru o îmbunătățire a relațiunilorū Germaniei cu Franția trebuie sĕ se bucure de retragerea generalului Boulanger chiar decā ar cāpĕta unū urmașū de đece ori mai capabilū, cānd sub generalulū Boulanger n'a existatū unū singurū momentū de siguranță, cā printr'ō mĕsură nedibace sĕu jicnitōre nu va provoca rĕsboiulū în douăzeci și patru de ōre. Vorbindū apoi despre ministerulū Rouvier, điarulū „Die Post“ đice cā elū, deși se compune mai numai din elemente radicale, se întemeiază mai multū pe drĕpta. Oportuniștii reprezentă în Franția singura republică putincōsă acolo. O monarchiā în Franția este totū atātū de ilusoriā ca și o republică radicală.

Mișcarea electorală.

Cetimū în „Kronstädter Zeitung“: „Candidatū de deputatū dietalū alū partidei guvernamentale în cerculū electoralū alū Săcelelorū-Hermanului din comit. Brașovū, de care se ținū 7 sate de Ciangăi și 3 sate sășesci, este cāmătarulū reg. d. Michael Maurer de Uermös. Deōrece partida poporală sășescă în imprejurările de ađi s'a vĕđutū nevoită sĕ nu-și pună de astădată candidatū în acĕstū cercū electoralū, putemū sĕ ne exprimāmū mulțămirea nōstră cā partida guvernamentală a candidatū unū astfelū de bărbatū, care nu numai raporturile comitatului nōstru și mai alesū și ale populațiunei sășesci le cunōșce acuratū, ci și prin atitudinea sa a doveditū, totdeuna, cā scie apreția valōrea Sasilorū și e liberū de prejudițiile ce predominĕscū încă la maghiarime asupra poporului nōstru. Alegerea sa o socotimū de norocōsă, fiindū cā suntemū convinși despre aceea, cā va contribui în modū esențialū ca deputatū la clarificarea vederilorū și la indulcirea contrastelorū. În acĕsta dorimū sĕ aibă d-lū de Maurer celū mai bunū succesū.“

Din cele de mai susū rezultă, cā între Sași și între guvernamentalii unğuri din acĕstū comitatū s'a făcutū o invoială, în urma căreia cerculū Săcelelorū de astă dată a fostū părăsitū de partida națională sășescă. Căusele pentru care s'au vĕđutū „nevoiți“ Sașii sĕ facū acĕstă invoială nu le cunōșcemū, dĕr le presupunemū; nouĕ ni se pare însă, cā ori-care arū fi căusele, Sașii de aici, ca partidă națională sășescă, nu trebuiau sĕ între la invoială nicidecum cu guvernamentalii, ci trebuiau sĕ prefera mai bine a cāde cu onōre într'unū cercū, de cumva avĕu temerea cā vorū cāde. Speranțele ce le exprimă „Kronst. Ztg.“ cu privire la candidatulū partidei guvernamentale potū sĕ fiă întemeiate, ori nu, noi nu scimū; exprimarea acĕstorū speranțe însă în imprejurările actuale denotă cā politica Sasilorū de aci e încă și ađi nedecisă. Odată arū voi sĕ mĕrgă cu opozițiunea unğurescā, altădată arū voi sĕ-și facă mână bună cu guvernulū. Repețimū și acum ce amū mai đisū: conlocuitori Sasii sĕ lucre pentru ei cum vorū crede cā e mai bine, noi nu ne amestecāmū în afacerile lorū interiōre; dĕr ni întrebāmū: ōre nu politica acĕsta șovăitōre — înangurată de „Sașii tineri“ din Brașovū, ale cărei fructe se vĕđū și ađi în Sighișōra, Mediașū, Bistrița etc. este care a pricinuitū atātea neajunsuri națiunei sășesci, ce s'au rĕsfrāntū apoi asupra Transilvāniei?

Unū casū de presiune unğurescā asupra alegătorilorū e următorulū: Dr. Ludovic Binder din Mediașū e președinte de tribunalū în pensiune și aderentū alū partidei populare sășesci. „Ellenzek“ e cātrăgītū cā „unū pensionarū alū statului cutĕză a fi naționalistū.“ (Saneta simplicitas! Parecā pensiunea i se dă pentru alegerile unğuresci, ĕr nu pentru cā a muncitū statului! Și apoi i se dă pensiune din banii naționalităților, ĕr din banii

ungureni, căci aceștia n'ar ajunge nici măcar pentru agitatori flămânzi jidano-maghiari, necum și pentru pensii.

Sân-mărtinul s'arat, 6 Iunie n. 1887.

Onorate D-le Redactor! Voescu a scrie ceva despre facea ce am vădit și audiat din gură autentică, adică despre modul cum se încercă a seduce pre alegătorii români din cercul nostru Vințului de sus, ca să ia parte la alegeri. Der' înainte de toate imi exprimă părerea de rău, că în părțile acestea nu s'a aflat până acum o mână mai espertă, ce se relatează în țările noastre despre lucrurile ce se petrec pe la noi, căci cred că nimenea nu se va pute scusa, deoarece lucrurile se petrec în Țiua mare. Nu pot să explic cauza acestei neinteresări, pare că în pepturile Românilor noștri nu mai bate inimă românească.

În cercul Vințului de sus, după cum sunt informat, sunt doi candidați: *Imre Miksa* opozițional din Hădărău, o comună vecină, și *Gál Jenő*, fostul deputat guvernamental. Pe acești doi nu-i împedecă nici mica de acerea să-și câștige ori-cum cât mai multe voturi. Și mijlocele de seducere, vinul și vinarsul, nu le lipsesc, căci dau din abundență; decă au promis, ori nu și bani, nu sunt siguri. Agenții ambilor cunoscătorii comunei de săptămâni de zile. Nu este și lăsată de D-șeu în care se nu se care vin și vinars cu butelanele, îmbătându-i pe omeni și astfel propo gă demoralizarea și miseria rămânându-le bietilor omeni cămpurile nelucrate, căci e timpul săpatului. Der' ceea ce mă dănește căci de Unguri nu am grije, este că și Români din comunele curate românești, Dumbrău, Higișiu, Mahiaciu au picat în mrejele celui dintâu (opozițional), căci le cară la spintâca, așa încât omul nu știe pe ei (legători): să-i compătimească, căci nu știe ce face, și pe păstorii căr' nu și împlinesc datorința de păstori și Români adevărați.*

Ba încă opoziționalul I. M. în 30 Mai și-a cerat norocul și în comuna noastră. Sân-mărtin vizitându-ne prin un trâmăș al său, der' fără succes cu toate că a promis 10 ferii de vin; totuși cu una cu două n'a despat și și-a cerat norocul din nou în 2 Iunie trâmășându acum pe un Jidan din Hădărău (Moise) cu o căruță, cugetându că Jidanul îi va pute seduce, der' și acum a fost îndesert; s'a pus mai cu seamă pe lângă un Român proprietar mare, der' acela nu a voit să devină Iuda națiunii sale și astfel Români noștri au rămas neangajați până acum. *Onore deș' păstorului bun, onore bravilor alegători români din Sânmărtin S'arat*, cari au grijă de necazurile lor. cari sunt în grămadă, er nu de alegeri, cari și cunosc datorința de Români și alegători, cari n'au voit să-și vândă nemul lor românesc, cari nu s'au plecat promisiunilor și în cari simțimentul național a invins până acum toate ispitele. Exemplul lor ar fi bine să-l imiteze toți. Sperez că și de aici înainte ingerul păzitor nu va părăsi.

Der' nu tot așa stă lucrul cu comuna vecină Vaidasig, căci aici i-a sedus pre Români notariul ungar Balog Geza pentru guvernamentalul G. I., aducându la el 12 ferii de vin, unde-i chiamă pre alegători în toate zilele, adăpându-i cu vin și făcându-le plăcinte și țigări, ceea ce este o rușine mare pre acești Români — de altcum cu o stare materială destul de frumoasă — că se lasă să-i ducă de nas un Ungur (căci numai unul

*) Negreșit că acei preoți și învățatori poartă totă vina, fiindcă nu luminează și nu moralizează poporul, ci îl lasă pe mâinile exploatatorilor. *Red.*

mai este). Să sperăm deocamdată, că vor fi numai cu beutul și mncatul și că nu vor lua parte la alegeri. Preotul nu-i amestecat.

Primiți d-le Redactor asigurarea deosebite mele stime. *E. H.*

SCRIRILE ȚILEI.

La maiulul tinerimei scolare române din Sibiu, serbatul la 25 Mai, au fost confiscate de doi gendarmi, la ordinul autorității polițienești, două steguri în colorile române, ce le făcuseră respectivele școli acum doi ani și le-au folosit totdeauna, și dintre care unul era ornat cu o cruce și cu un tablou sfânt. — Eroică faptă gendarmerescă! Poliția sibiană cum se vede rămnesc la titlul de „patriotism“ după calapodul ideii de stat maghiar.*

—x—

În ședința dela 6 Iunie n. a conventului districtului bisericesc și ref. dunărean, directorul Iosef Farkas prezentă raportul anual al academiei teologice din Pesta. Din raport e de amintit, că dintre 47 elevi ai institutului, aproape a treia parte au ascultat cursul de limba engleză, er cursul de învățământ al limbii germane nu s'a putut ține, fiind că nu s'au anunțat destul ascultători. Acestă împrejurare indemnă pe președintele contelui Ludovic Tisza a da un aspru avertisment elevilor pentru acesta negligență. Mai curând ar trebui ei — țise Tisza — să știe nemțesc, fiind că preoții ar pute contribui mai bine la *maghiarisarea credincioșilor germani* din comunele lor, decă s'ar înțelege cu ei în limba germană și apoi i-ar indemnă să învețe limba ungară. Din acestu temeu contele Tisza provocă corpul profesoral să lase a se propune limba germană chiar și atunci, când s'ar anunța și numai un singur ascultător. — Ce „nobilă“ misiune!

—x—

Pădurarul Borsch din *Vulcan*, com. Brașovului, a fost găsit Duminea trecută omorât în pădurea Vulcanului. S'a pornit cercetare în contra a doi bănuți ca făptuitori din Tohanu-vechiu.

—x—

„Reuniunea sodalilor Români din Clușiu“ va da o petrecere de văr la 13 Iunie st. n. a. c. în favoarea fondului său, în grădina la „Capul turcesc“ (Törökfő). Inceputul la 6 ore după amieză. Clușiu, în 2 Iunie 1887. Pentru comitetul reuniunii: Președintele: *Basilii S. Podobă*, Secretarul: *Iacob Mureșianu*, Casa rul: *Stefanu Havasi*. Prețul intrării 60 cr. de persoană. Bilete de intrare se schimbă la casa de lângă arătarea invitatului. Nota: Mncare familiile își pot aduce cu sine. Cu această ocaziune *elevii de meserie* susținuți de reuniune se vor produce cu declamări și li se vor împărti vesmintele de văr. Suprasolvirile și alte oferte maritimose, se vor primi cu mulțămă și se vor publica pe cale diaristică.

—x—

Societatea științifică-literară „*Tinerimea Română*“ din București și-a serbat Joi 21 Mai a. c., în sala Ateneului, a *decea aniversare a sa*. Cu această ocaziune d-l *Constantin Lupu* a ținut conferința despre „*Evoluționismul aplicat în pedagogie*“, după care a urmat *distribuirea premiilor* la eleve și elevii învățământului primar, public și privat, din Capitală, cari s'au distins la concursul ținut de societate, a. curent

Să se facă lumină!

Primum dela Cămpeni următoarea întâmpinare la corespondența din număr. 110 al foicei noastre:

Cămpeni, 6 Iunie 1887.

Onorate Domnule Redactor! În multu prețitul d'iar *„Gazeta Transilvaniei“* Nr. 110 a eșit o corespondență datată „*Munții Apusen, Maiu 1887*“ și signată cu numele anonim „*Moțul*“, care cuprinde din știință seu nesciunță foarte multe neadevăruri și în care suntem insultați și dăscaliți pe nedrept. Pentru aceea ne rugăm să binevoiți a da loc, în multu prețitul d'iar ce redigeați, următorii rectificări:

Fiind în prima liniă eu, *Dr. Basilii Preda*, ca delegat al cercului de alegători Trascău, învinovățit de a fi comis de acelea de aceea, cari nu se unesc cu conduita unui delegat de genere, și în special cu caracterul unui adevărat Român, imi iau voia de a mă apăra contra atacurilor nedrepte în următorul mod:

„*Moțul*“, ca urător al corespondenței sus amintite, seu este unul din trădătorii cauzei naționale, care la alegerile din rëndurile trecute a votat însuși cu partida guvernamentală, pe lângă bani bun și pentru alegerile viitoare nu îi mai punde atotputernicii țilei nici o para chioră la dispoziția, din care cauză ar dori să intre în rëndul omenilor onești pe un timp, adică până când îl va rechiză glasul sunător al fondului de dispoziția, seu este „*Moțul*“ un om de totul totu naiv, care crede toate vorbele omenilor fațarnici, ce le rostesc aceștia pe stradă și în birt, cu intențiunea rea, de a zădnici prin înurcături lupta noastră pentru existența națională.

Nu pot crede, că „*Moțul*“ ar fi un om naiv, căci atunci nu și-ar fi ales calea cea mai lungă, adică nu ar fi pășit pe calea publicității și nu ar fi publicat lucruri despre mine, despre cari însuși afirmă că nu le crede și este cu totul în nedumerire asupra lor, ci ar fi venit în casa mea, care este deschisă oricărui om onest și cu caracter nepătat și interpellându-mă l'ar fi orientat pe deplin despre ținuta mea politică. Trebuie deră să presupun, că „*Moțul*“ este un „pseudo-Moțul“, adică un Moț de nascere, fără de a fi eredit și simțimentele oneste ale Moților, cari caracterizează pe adevărații Moți. Căci bine să fia înțeles, adevărații Moți și astăzi țin cu scumpătate la tradițiunile lor naționale, eră „pseudo-Moții“ au însușirea de a juca cu trei bani în două pungi, adică pe o parte țin și cu naționaliști, pe de altă parte, unde li se fac promisiuni avantajose, se lapă de Români cu o ușurință nespusă.

Moțul din cestiune ar dori să spele rufe murdare în diaristica română; eu de astădată nu am atari rufe. Fiind că Moțul stă ascuns sub vclul anonimității, eu cu atari cavaleri ascunși după tufă nu mă pot lupta. Decă însă Moțul de declarația mea de mai jos, care o fac în vis-à-vis de alegătorii mei și vis-à-vis de toți Români adevărați, cari țin cu scumpătate la programele noastre naționale, nu s'ar afla pe deplin mulțămă, atunci poftescă a arunca vclul anonimității, a păși cu numele său pe față, căci în cazul acela îl voi privi de om cu tactică adevărată și îi voi da orice deslușire ulterioră, ce mi va cere în mod cuviincios.

Respingându cu indignațiune atacurile nedrepte din corespondența „*Munții Apusen, Maiu 1887*“ scrisă cu numele „*Moțul*“, declar totodată:

Că nu este adevărat, că eu aș fi luat parte la candidatura d-lui baron *Huszár Károly* ca deputat, cu

FOILETONU.

Poesii populare

de pe la Mărgău, culese de *M. Blaga*, inv.

Serac prietini și fătați
C'acum toți sunt așațați,
Numai io-să înstreinat
Cu pușca 'n mână jurat.
O, ferescă Precesta,
Cum trăescu cătana;
Trăescu cu cătare
Și totă gata de bătaie
Cum nu-i Nemptu blăstemat,
Bate doba de culcămă,
Noi bine ne ne calcăm
Și-o bate să ne sculamă;
Stau în loc să-mi facă o cruce,
Bate doba că ne-om duce.

**

Gată maică cina bine
Și m'astăptă și pe mine
Gat'o și-o pune pe măsă
Și-o cină cu cei de-acasă,
Că pe mine nu mă lasă,
Că-să picat în tare loc
Că și lemnele pe foc,
C'am picat în tare țară
Că și lemnele pe pară.
Trimită graiu prin păserele

Mamii, să-mi spele hainele.
Negre să nu mi-le ție
Că mi-i neșă lumea mie
De cându-să în cătania.
Io de-oiu prinde o cântă
Munții se vor țegăna,
Văile s'or turbura,
Petrile s'or despica.
Maică, de cât m'ai făcut
Mai bin' să mă fi perdut
Sub o țermure de vale
Să nu mai ai de min' jale,
Că molu m'ar fi smolit
Apa m'ar fi limpedit,
Când ț-am fost d'ajutorie
M'am fost țințășu pe copilă,
C'am fost țințășu copilă
Nemptu m'a luat la bir.
Eu de frica birului
Trecui apa Nistrului,
Trei feciori de Nemptu m'au prins
Și pe scaune m'o 'ncinsu,
Unu 'n ochi mi se uita
Fi-voiu cătană ori ba,
Altul cismele-mi trăgea
Unu pe capă m'ă tundea,
Der eu p'ru mi-l stringeam
Noi zile mi-l jaleam
Și din gând așa gandeam:
Unde pică câte-un fir
Creșcă verde trandafir,

Unde pică câte un p'ru
Creșcă verde calap'ru.

D'ac' până 'n Oraștie
Mă ducă cu mândra 'n soție,
Dela Oraștie 'n jos
Rămâni badeo sănosu
Ca și-un trandafir frumos.

Nemptu când m'ai luat
Orbi ai fost, ori ai fost b'it,
Orbi biru m'a b'at;
De m'a b'gat biru
Ardă-i casa și graju
Să-i tragă brazda cu plugu,
Er de m'a b'gat popa,
Ardă-i graju și casa
Să-i tr. g' cu plugu brasda,

Spune-mi maică adevărat
În ce apă m'ai scaldat,
În apa de Joi s'era
Să 'nconjură totă țera,
În apa de Vinerea
Să 'nconjură totă lumea,
În apa din valea mare
Să portu pușca pe spinare,
Pușca-i nouă funți de fier,
Eu sunt copil tinerel,
Pușca-i nouă funți d'aramă,
Eu sunt tineru făr' de sémă.

Munte, munte, p'că s'că,
Lasă feciorii să trecă,
Să trecă la ciobăni,
Să scăpe de cătania,
Cătania nu mi-i bună,
Că am o maică b'ătrână,
Cătania nu mi-i dată,
Că am un serac de tată.

S'ermană fată s'racă,
Șiesce-te și te 'mbracă,
Nu căta la cea găzdacă,
Pe găzdacă
Satu'o 'mbracă
Pentru fire dela mână
Dede mamă-sa o lană,
Pentru fire dela colă
Dede mamă-sa un slotă.

Câte fete 'n sată la noi
Fă-le D'omne toate oi
Și pe mine p'curar
Să știu rându la șarar,
Să știu rându la găletă
Să le pupă pe toate-odată.

Frunză verde de pe baltă
Fostu-mi-a și bine odată,
Der s'antorsu frunza pe țeu
Fostu-mi a bugăt de rău,

programul guvernamental, pentru cercul Trascăului; nu este adevărat, că eu aș fi aprobat candidatura susținutului domn, căci eu pe d-lu. br. Huszár Károly nu l'am vădit în viața mea, nu știu de unde este, unde locuiește și ce poziție are. Nestând deci în nici o legătură cu susținutul domn, ba chiar necunoscându-l, eu ca Român necompromis până acuma și ca delegat al conferinței naționale ținută în 7, 8 și 9 Maiu a. c. în Sibiu, nici nu am putut să consimt cu o astfel de candidatură, care stă în contra-țicere cu conclusele conferințelor noastre naționale, nu am putut să consimt cu o astfel de candidatură și pentru aceea: pentru că țin cu scumpătate la conclusele conferințelor noastre naționale, care formează partea cea mai esențială a crederii politice alu fiesce căru Român, care cu trup și suflet este membru adevărat al partidului național român. În fine declar, că nu este adevărat, că dl. fostu primar substitut alu Câmpenilor și de prezent vicen ară Georgiu Corcheșiu, ar fi fost în locuința mea cu declarația de candidare (»Nyilatkozat,«) și că m'ar fi înduplecat de a o subscrie, căci dupăcum dovedește epistola originală a d-lui Georgiu Corcheșiu, d-to Câmpeni 5/6 1887 alăturată aici*) și care formează un răspuns la epistola mea adresată densusului în 4/6 1887, invitându-l să mărturisească adevărul d-sa însuși declar, că nu mi-a prezentat declarația de candidatură a br. Huszár Károly spre subscriere, că corespondența din Nr. 110 a diarului, »Gazeta« nu conține adevărul și că d sa din întâmplare nici nu a fost în casa mea din 1/13 Ianuarie a. c.

Cred că declarația de sus va fi de ajuns spre a se putea convinge ori și cine — chiar și »Moțul« — despre ținuta mea politică și despre aceea, că declarația fainosă este numai o manevră politică, cu scop de a seduce pe omeni, ca să participe la alegeri. O astfel de manevră nu poie să aibă rezultatul dorit, fiindcă cercul nostru de alegere, ba chiar și »Moțul,« este pe deplin orientat asupra concludului conferințelor noastre naționale și am chiar firma convingere, că omeni de oarecare importanță nu vor participa la alegere. Încât mă voi înșela în așteptările mele, sau încât nu, o va dovedi viitorul, căci alegerile nu sunt departe.

Nu pot să nu dau o deslușire împrejurării ce o amintește »Moțul« în corespondența sa, că pentru ce am declarat în conferința alegătorilor, că nu pot primi nici o instrucțiune ca delegat ales din partea alegătorilor mei? Din contră voiesc, ca și în privința acesta să fie fieșecare om orientat.

În conferința alegătorilor din cercul Trascăului, ținută în casa și sub presidența d-lui avocat Gerasim Candrea, la propunerea expresă a d-lui president conferința a votat »incredere și mulțumită protocolară« d-lui pretor suprem din Câmpeni, pentru că a avut bunăvoința ca polițist de a ne inspecționa și de a controla toți pașii noștri. Totu la propunerea d-lui president conferința — horibile dictu — a decis: »că credenționalele noastre, ca să aibă cu atâta mai mare valoare, risum teneatis amici! — să le contrasigneze și d-lu pretor suprem.« Eu vădendă cum se imbată lumea cu apă rece și cum sunt seduși omenii de a crede, că fac bine ceea ce fac, am trebuit să mă tem, că se va afla unul din conferință, care va mai face încă un mic pas în înainte și va propune: ca să ne întrepunem în conferința generală chiar pentru »activitate.« Spre a paraliza ori ce propunere ulterioară compromițitoare și sciindă a priori că delegații conferinței generale încât privește Transilvania au să rămână pe lângă principiul pasivității, ca pe lângă unicul principiu corect și salutar între împrejurările triste de astăzi — am voit să salvez ce mai era de salvat, și pentru aceea am declarat, că eu mandatul de delegat numai sub o condiție îl primesc, decât nu mi se vor da instrucțiuni speciale. Conferința alegătorilor a declarat că are incredere deplină în amândoi delegații aleși și pentru aceea nu află de lipsă a le da instrucțiuni speciale, am pornit la conferința generală cu credenționalele fără de contrasignatura polițiană, căci numai noi amândoi delegații am declarat, că cu un credențial astfel contrasignat nu vom să reprezentăm pe nimeni, acolo ne-am declarat solidari cu ceilalți domni delegați și am votat cu mare bucurie concludul publicat în diaristica română alu conferinței generale.

Cred d-eră, că m'am justificat destul de clar,

*) Scrisoarea ce ni-se comunică în original este de următorul cuprins: Câmpeni, 5 Maiu 1887. Stimate D-le Doctor! În urma epistolei d-to 4 Iunie a. c. primită dela Dvóstră, am onore a vă răspunde următoarele; Nu este adevărul ceea ce d-ice corespondentele Moțul în articolul din diarul »Gazeta« Nro. 110, cumcă eu în calitate de jude com. intermalu aș fi fost la Dvóstră cu declarațiune (nyilatkozat) pentru candidarea de ablegat a br. Huszar Karoly, ca să o subscrieți, ceea ce o declar de minciună și neadeverată, eșită din gura unei persoane răutăcioasă de inimă, căci eu din întâmplare nici nu am fost în casa d-vóstră din 1 (13) Ianuarie a. c. cu ocaziunea gratulării zilei onomastice. Rămân alu Dvóstră stimător: — Georgiu Corcheșiu m. p. s. not. int.

pentru ce nu am primit instrucțiuni speciale și cred că nu am abusat de increderea alegătorilor mei, ci din contră am lucrat în consonanță cu bunul simț alu fiesce căruia, când am votat concludul conferinței generale.

Cred d-eră că alegătorii români din cercul Trascăului vor respecta de astădată mai bine conclusele conferințelor noastre din 1881, 1884 și 1887, nu se vor lăsa să-ducă cu promisiuni false și cu machinațiuni imorale la alegeri, ci vor dovedi că nu sunt slugarnici și că țin la onorea eredită dela moșii și strămoșii lor.

Dr. Basiliu Preda,
advocat.

II. Încâtă ne privește pe amândoi delegații rectificăm invinuirea, că ne-am întors dela conferință și nu am conchiămat alegătorii, pentru ca să le comunicăm rezultatul conferinței, în următorul mod:

Este adevărat, că nu am conchiămat alegătorii pentru de a le împărtași rezultatul conferinței, d-eră această am făcut din următoarele motive:

1. pentru că convocarea alegătorilor după reînțocire dela conferință nu s'a practisat și de ceilalți domni delegați, 2. pentru că convocarea alegătorilor din »Munții apusenii« este împreună cu mare greutate, nefiind comunele compacte, ci tare imprăsciate. 3. Pentru că conclusele conferinței sunt reproduse în întreaga diaristica română și chiar și în cea străină, și fiind o mare parte din alegătorii abonați la diare, au cetiu deja conclusele și le-au împărtașit și la alții, 4. pentru că li s'a împărtașit la o parte însemnată din alegătorii »Ape-lulă cătră alegătorii români« subscris de on-domn G. Bariț și I. Slavič. În fine 5. pentru că noi subscriții am împărtașit la ocaziune bine venită mai tuturor alegătorilor români din cercul nostru de alegere cu graiu viu concludul conferinței și i-am rugat să împărtașescă cele auzite din gura noastră și celorlalți alegători și amici ai lor.

Din acestea se vede clar, că dăscălitura și povețele »părintesci« ale »Moțului« nu au înțeles, căci ce a dorit densusul s'a implinit într'un mod cu mult mai corispundător și mai practic.

Romul Furduiu

Dr. Basiliu Preda.

Cu o și mai înainte am primit dela un alu treilea, care este suspiționat a fi scris corespondența din cestiune, următoarea scrisoară:

Stimate d-le Redactor! În Nr. 110 alu prețuitei »Gazete« a apărut un articol cu datul: »Munții Apusenii« și subscris de »Moțul«.

Mi s'au făcut imputări din partea mai multor domni — dintre cei cu musca pe căciulă, — că eu aș fi autorul acelu articol. Nu știu de unde și cum au venit d-lor la această presupunere și nu înțeleg pentru ce voiesc a-și descărca focul necasului și alu rușinei, ce-i cuprinde pentru fapta săvârșită, asupra mea, fiind nevinovat.

Vă rog d-le Redactor să binevoii a da publicității aceste puține rânduri pentru a se convinge domni din Câmpeni, că și-au greșit omul.

Totă odată declar cu totă solemnitatea, că cele publicate în articolul apărut în Nr. 110 alu prețuitei »Gazete« sunt adevărate și »Moțul« întru tôte a avut dreptate. Eu încă am fost imbiat a subscrie declarațiunea despre care s'a scris, și numai atâta a greșit — se vede, că n'a fost bine informat, — că cea declarațiune în Câmpeni a fost circulată nu numai de d-lu G. Corcheș, ci și de cancelistul oficiului pretorialu Stary Robert.

Primiți stimate d-le Redactor deosebită stimă, ce v'o păstrează

Câmpeni, 6 Iunie 1887.

dascălul românesc

Nicolau Corcheșiu, m. p.

Spațiul nu ne permite ași a face observările noastre la aceste scrisori. D-er nu vom întârzi cu ele. Deocamdată îi întrebăm pe domni de mai sus, foști delegați, cine și ce îi împedecă ca cu tôte greutățile ce pretind, că li s'ar opune, vădendă acum că la Brașov, Deva, Clușiu, Turda, Alba-Iulia, D. S. Martin, Oraștia, Zelah, Baia mare, Deșiu ș. a. se conchiămă adunări electorale pentru darea de semă a delegaților, ce-i împedecă, d-icem, să-și implinescă și ei datoria după ce acesta li se cere și de cătră opiniunea publică?

De ale școlii.

Sante-jude, 28 Maiu st. n. 1887.

Domnule Redactor! Învățătorii gr. cat. din tractul protopopescu alu Secului și-au ținut adunarea reuniunii filiale estă timp în Julatecă la 22 Maiu st. n. după următoarea programă:

La 7¹/₂ ore a. m. învățătorii au mers în corpore la sânta biserică, unde s'a celebrat cu mare pietate cultul divin prin prea on. d-nu Vasiliu Pușcariu, protop. și director școlastic tractual, ca pontificante, însoțit

de domni preoți din tract: Azentiu Mureșianu, Alimpiu Pop, Ioan Cherest și Ioan Rusu.

D lu Ioan Rusu, preotul din Sănmărtin, prin o cuvântare bine nimerită a esplicat numerosului popor ce era de față, înțelesul sf. evanghelii: despre orbul din nascere și despre vindecarea acestuia prin Mântuitorul Isus, a vorbit despre educațiunea omului în genere, arătând cu argumente convingătoare necesitatea educațiunei în privința corporală și spirituală; mai virtos însă nisul oratorului a arăta, că crescerea și dezvoltarea simțurilor spirituale o poie căștiga omul numai grin educațiunea școlară, prin preoții și învățătorii poporului, cari sunt chemați a lucra în via Domnului în direcțiunea acesta etc.

După finea servițiului divin d-nii preoți s'au întrunit la casa parochială și și-au început ședința în afacerile bisericesci și școlare. Despre această ședință lasă să raporteze alți mai competenți, er eu mă voi mărgini nu mai în ceea ce privește conferința noastră învățătorescă.

Pe la 1¹/₂ ora p. m. învățătorii se întrunesc în școlă confesională din locu, unde pré on. d-nu Vasiliu Pușcariu protop. și director tract. școlastic, ca președinte, deschide adunarea prin o cuvântare bine nimerită și cu un călduros salut de bine aș venit.

La convocarea on. presidiu, s'a trecut la alegerea de notar alu conferinței, ales în persóna subscrisului.

După acesta d-lu învățator de acolo Petru Chindriș a predat lecțiunea practică copiilor de școlă despre măsurile metrice cu un tact pedagogic forte bun. Acest tractat s'a primit cu căldură din partea adunării, concredându-se comisiunei criticătoare spre a-lu esamina și a se pronuncia asupra lui la ședința proximă. În persóna d-lui învățator Chindriș a aflat adunarea un model de crescător care este pătunsă adencă de chiamarea sa sublimă.

D-lu Vasiliu Pop, invet. în Diviciorii mic, a cetit apoi disertațiunea despre folosul istoriei naționale în școlile populare. Disertațiunea fu cu plăcere ascultată de public, s'a notat în protocolu, er din partea adunării s'a clasificat de bună.

D. Filip Mureșianu, invet. în Sântiona, a declamat o poesiă națională forte corectă și cu efect, resuscitând în membrii adunării cele mai căldurose simțiri naționale și iubire de patriă.

În fine adunarea statorcesc locul adunării viitoare în Ţaga, er desemnarea lecțiunei practice se lasă în libera voia a d-lui invet. Teodor Pușcariu. Tema disertațiunei va fi: Necesitatea școlilor populare, ce o va lucra Petru Chindriș, eventualu d. Traian Diac.

După acestea fiind timpul înaintat și încheindu-se programa, d-lu președinte mulțămesc călduros membrilor pentru interesul dovedit față cu agendele reuniunii și apoi declară ședința de închisă.

Petru Grama,
notarul conferinței.

Convocare.

Subscrisul are onore de a convoca prin acesta pe toți alegătorii români de partida națională din cercul electoralu Vințului inferioru la o conferință în orașul Alba Iulia pe ziua de 14 Iunie st. n. la 11 ore a. m. în otelul la »Sore«.

Obiectele sunt: 1. Raportul delegaților dela conferința națională. 2. Constituirea subcomitetului cercualu. 3. Alegerea a 5 membri în comitetul centralu executiv alu comitatului Albei inferioare.

Alba-Iulia, în 8 Iunie 1887.

Rubin Patija, avocat.

Convocare.

Alegătorii români din cercurile electorale ale comitatului Solnoc-Dobeca se invită prin acesta la o conferință, care se va ține aici în Deșiu la 13 Iunie st. n. 4 ore după amez.

În această conferință subscriții delegați ai conferinței din Sibiu vor reporta alegătorilor despre conclusele acestei conferințe luându-se totodată la dezbateri și propunerile eventuale referitoare la executarea acelor concluduse.

Deșiu, 6 Iunie 1887.

Dr. T. Mihali,
secretar.

G. Manu,
președinte.

SCRIRI TELEGRAFICE.

(Serv. part. a »Gaz. Trans.«)

SEGHEdinu, 8 Iunie. — Partea de jos a Macului e amenințată. Poporațiunea desfășură opintiri desperate. Comuna Fóldeak e inundată. Case mai slabe sunt în parte dărimate. Întruga împrejurime formeză o întinsă mare.

BERLINu, 8 Innie. — Impăratul a petrecut noptea liniștită.

PARISu, 8 Iunie. — Sgomotul privitor la sciri neliniștitoare din Tonchin e neîntemeiat.

BORDEAUX, 8 Iunie. — Pe calea ferată Bordeaux-Graves s'a comis asupra directorului turnătorilor de oțel ale marinei Montgolfier o încercare de omor cu o bătă ferecată. Directorul căpeta 21 lovituri. Starea lui e forte periculosă. Atentatorul e arestat.

Editor: Iacob Mureșianu.

Redactor responsabil Dr. Aurel Mureșianu.

Cursul la bursa de Viena
din 8 Iunie st. n. 1887.

Table with 2 columns: Item description and price. Includes 'Renta de aur 5%', 'Renta de hartie 5%', 'Amortisarea datoriei cailor ferate ungare', etc.

Table with 2 columns: Item description and price. Includes 'Bonuri croato-slavone', 'Despagubire p. dijma de vinu ung.', 'Imprumutul cu premiu ung.', etc.

Bursa de Bucuresti.

Cota oficiala dela 22 Maiu st. v. 1887.

Table with 4 columns: Item description, Cump., vend., and price. Includes 'Renta romana (5%)', 'Renta rom. amort. (5%)', 'Impr. oras. Buc. (20 fr.)', etc.

Cursulu pietei Brasov
din 9 Iunie st. n. 1887.

Table with 4 columns: Item description, Cump., vend., and price. Includes 'Bancnote romanesca', 'Argint romanesca', 'Napoleon-d'ori', etc.

Sz. 553/1887.

Arveresi hirdetmeny.

Alulirt kikuldott vegrehajtó az 1881. évi LX. t. cz. 102 §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a Sárkány kir. járásbiróság 1166 számu végzése által brassói ügyvéd Demianu Simon által képviselt. Boziu Tamás javára a Venitzi Blaszcok Valentin ellen 100 frt. tóke, ennek 1881 Febrar hó 10 napjától számítandó 6% kamatai és eddig összesen 114 frt. 50 kr. perköltség követelés erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás alkalmával bíróilag le foglalt és 491 frt. 70 kr-ra becsült 30 drb. sertés, 40 mtr. mázsa széna, 1 tölgyfa sertés ol, 12 szekér trágya, 37 tölgyfa deszka, 20 pulyka, 9 récze, 1 lószekér, 4 tölgyfa láda, 1 borona, 1 pár szántalp, 3 ágyfa, 1 ruha szekrény, 1 asztal, 1 pamlag, 1 faliora és más butorok, ruhaneműek és ágyneműek, 10 hektoliter törökbuza és végül 3 sertésből álló ingóságok nyilvános árverés útján eladatnak.

Mely árverésnek az 553/1887 sz. kiküldést rendelő végzés folytán a helyszínén, vagyis Felső és Alsó-Venitzén leendő eszközzésére 1887 ik év Iunius hó 15-ik napjának délután 2 órája határidőül kintuzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok ezen árverésen az 1881. évi LX. törvény-czikk 107 §-a értelmében a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is eladatni fognak.

Az elárverezendő ingóságok vételára az 1881. évi LX. t. cz. 108. §-ában megállapított feltételek szerint lesz kifizetendő.

Kelt Sárkány, 1887 év Majus hó 28 napján.

Amberboy Lajos,
kir. birósági végrehajtó.

Licitatiune.

Mobiliele, acaretele și vestmintele rămase de repozata vėduvã Maria Dsanly se voru vinde prin licitatiune publicã în ziua de 14 Iunie a. c. dupã amedii la 2 ore în locuința din casele din tergulũ cailorũ Nr. 34 în II. etagiu cu banĩ gata.

Avisu d-loru abonati!

Rugãmu pe d-nii abonati ca la reinoirea prenumaratiunei se binevoiasca a scrie pe cuponulu mandatului postalũ și numerii de pe fãșia sub care au primitu diarulũ nostru pãnã acuma.

Domnii ce se abonaza din nou se binevoiasca a scrie adresa lamuritu și se arate și postaultimã.

Deca se ivescu iregularitati la primirea diarului onor. abonati suntũ rugati a ne incunoscinta imediatu prin carte postale, ca în cãtu depinde dela noi, se se delãtureze ADMINSTR. „GAZ. TRANS“

Mersulu trenurilor

Valabilu dela 1 Iuniu st. n. 1886.

pe linia Predealu-Budapesta și pe linia Teiușu-Aradu-Budapesta a calei ferate orientale de statũ reg. ung.

Large table with multiple columns showing train schedules for routes: Predealu-Budapesta, Budapesta-Predealu, Teiușu-Aradu-Budapesta, Budapesta-Aradu-Teiușu, Aradu-Timisora, Timisora-Aradu, and Timisora-Petroșeni. Columns include station names, train types (Tren de pers., Tren accelerat, Tren de omibus), and times.

Nota: Orele de nopte suntũ cele dintre liniile gróse.